

УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ЯКОСТІ ОСВІТИ
У ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Звіт
за результатами моніторингу стану цифровізації
управлінських процесів у закладах загальної
середньої освіти Черкаської області

Черкаси
2023

Вступ

І цикл моніторингу стану цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти (далі – моніторинг) проведено управлінням Державної служби якості освіти у Черкаській області з 05 жовтня по 13 жовтня 2023 року відповідно до Плану роботи Управління на 2023 рік, на виконання наказів управління від 29.09.2023 № 43 та від 29.09.2023. № 44, керуючись пунктом 4 Розділу II, підпунктом 8 пункту 6 Розділу III Положення про управління Державної служби якості освіти у Черкаській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 30.08.2019 № 01-11/38 (у редакції наказу Державної служби якості освіти України від 14.02.2022 № 01-10/22), з метою виявлення та відстеження тенденцій щодо забезпечення необхідної цифрової інфраструктури, цифрової трансформації процесів та послуг, автоматизації збору і аналізу даних; визначення чинників, що впливають на якість інформатизації управлінських процесів, створення безпечного електронного середовища у закладах загальної середньої освіти.

Основними завданнями моніторингу є:

- вивчити стан забезпечення цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти;
- з'ясувати чинники, що впливають на рівень цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти;
- з'ясувати вплив цифровізації управлінських процесів на якість освітньої діяльності закладу освіти.

Моніторинг здійснювався шляхом деперсоналізованого анкетування учасників освітнього процесу (учнів від 14 років, батьків, педагогічних працівників), інтерв'ювання керівників закладів освіти, аналізу державної статистичної звітності та змістового наповнення вебсайтів закладів загальної середньої освіти.

До вибірки моніторингового дослідження потрапили 68 закладів загальної середньої освіти (з них 23 розташовані у міській місцевості, 45 – у сільській місцевості) з 44 територіальних громад Черкаської області. В анкетуванні взяли участь 8244 респонденти.

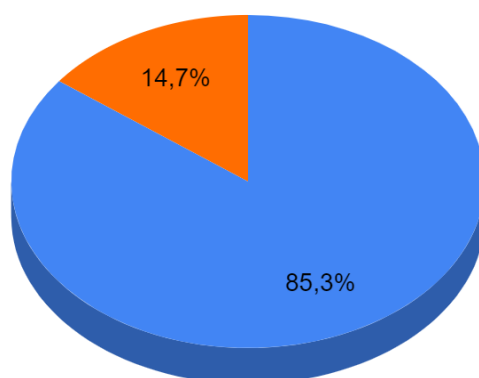
Тип населеного пункту	Категорії респондентів		Учні/ учениці		Батьки		Педагогічні працівники	
	Місто/селище	Село	Всього	Відсоток	Місто/селище	Село	Всього	Відсоток
Місто/селище	1445	637	2082	100%	3232	1692	4924	100%
Село	69,4%	30,6%	65,6%	34,4%	52,9%	47,1%		
Всього	655	583	1238	100%	52,9%	47,1%		

Узагальнення результатів І циклу моніторингу здійснено на основі статистично-математичної обробки відповідей учасників анкетування та інтерв'ювання, довідок, складених на основі вивчення матеріалів вебсайтів, державної статистичної звітності закладів загальної середньої освіти.

Стан забезпечення цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти

За результатами інтерв'ювання більшість керівників закладів загальної середньої освіти (85,3 %) повідомили, що проводили аналіз щодо спроможності закладу освіти впроваджувати цифровізацію управлінських процесів (наявність надійного доступу до Інтернету, наявність цифрової інфраструктури, наявність програмного забезпечення, доступна технічна підтримка на випадок виникнення проблем із цифровими технологіями, наявність системи захисту інформації та персональних даних), 14,7 % вказали, що такий аналіз не проводився.

Чи здійснено у Вашому закладі освіти аналіз щодо його спроможності впроваджувати цифровізацію управлінських процесів?

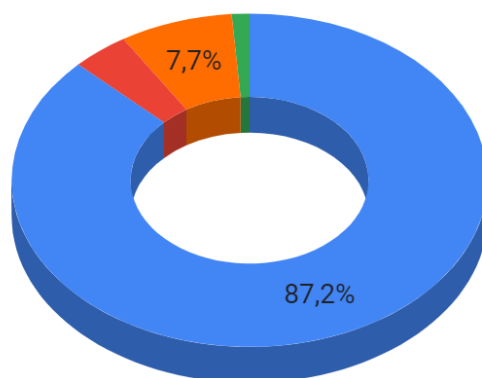
● Так ● Ні

Проте результати аналізу оприлюднені на вебсайтах лише трьох закладів загальної середньої освіти. Варто зазначити, що один заклад освіти області скористався сучасним онлайн-інструментом SELFIE для оцінки ефективності впровадження цифрових технологій та стану цифровізації закладу освіти.

Відповіді педагогічних працівників щодо проведення аналізу спроможності закладу освіти впроваджувати цифровізацію управлінських процесів підтверджують інформацію, надану керівниками закладів освіти, причому 83,6 % вчителів повідомили, що такий аналіз проводився, 13,8 % педагогічних працівників зазначили, що їм невідомо, чи здійснювався такий аналіз, а 2,6 % респондентів стверджують, що у закладі освіти він не проводився.

Одним із механізмів впровадження цифровізації управлінських процесів є контроль педагогічної діяльності. За відповідями вчителів 87,2% керівників закладів загальної середньої освіти використовують електронні ресурси для контролю педагогічної діяльності.

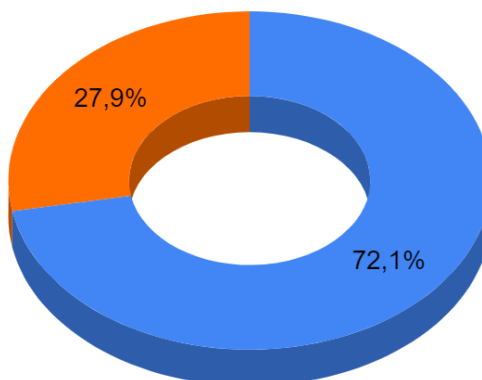
Чи використовуються керівництвом школи електронні ресурси для контролю Вашої діяльності?

● Так ● Ні ● Мені про це невідомо ● Свій варіант відповіді

При цьому 72,1 % керівників зазначили, що використовують електронні ресурси для здійснення контрольної діяльності у своєму закладі освіти. В переважній більшості це: електронні журнали, електронні платформи для навчання, інформаційні системи та електронні реєстри, електронні засоби спілкування тощо.

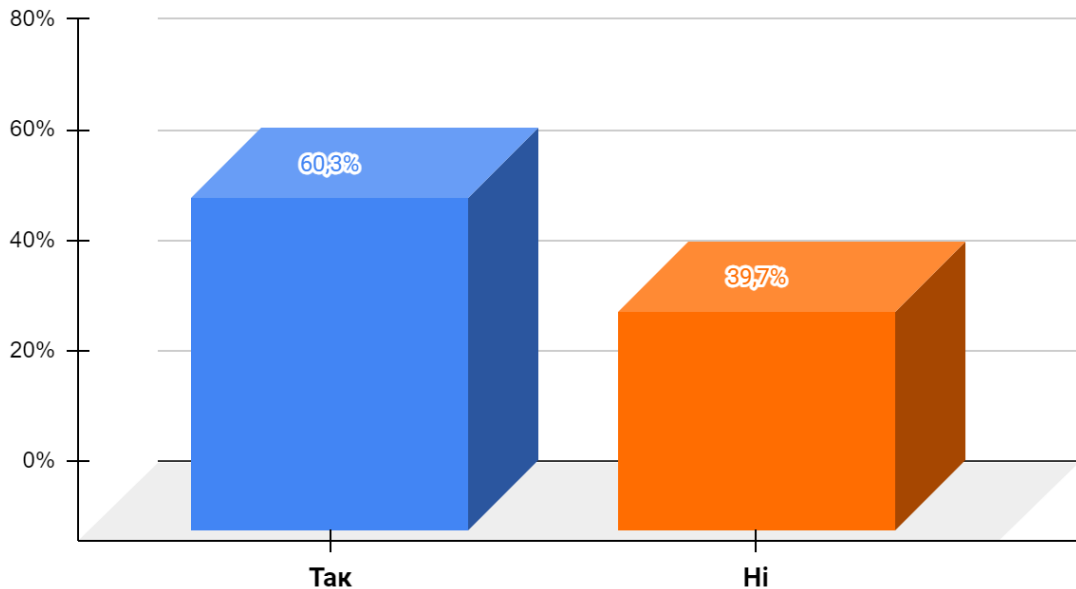
Чи використовуєте Ви електронні ресурси для здійснення контрольної діяльності у Вашому закладі освіти?

● Так ● Ні

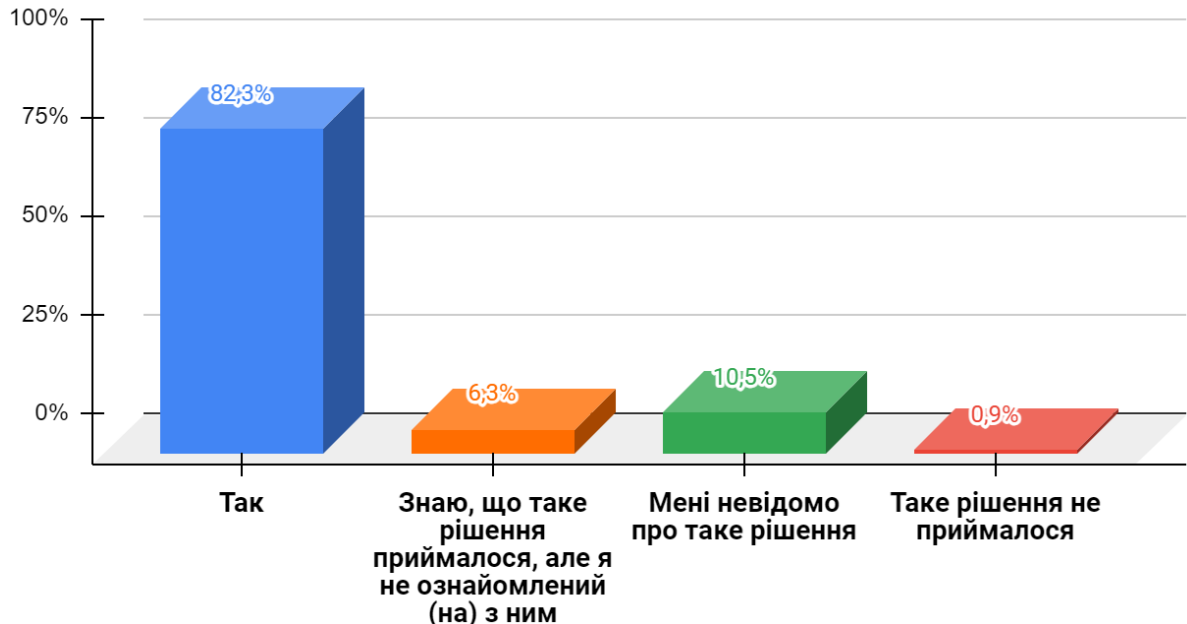
За результатами інтерв'ювання керівників закладів загальної середньої освіти з'ясовано, що рішення щодо цифровізації управлінських процесів прийняте лише у 60,3 % закладів освіти. У цих закладах освіти визначені особи, відповідальні за впровадження і функціонування цифрових технологій в управлінні закладом освіти, здебільшого це – директор школи, заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель інформатики.

Чи прийняли рішення щодо цифровізації управлінських процесів у Вашому закладі?

За результатами анкетування педагогічних працівників з'ясовано, що 82,3 % респондентів ознайомлені з рішенням щодо цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти, 10,5 % – не знають про таке рішення, 6,3 % – знають, що таке рішення приймалося, але не ознайомлені з ним. Лише 0,9 % учителів стверджують, що таке рішення не приймалося.

Чи ознайомлені Ви з рішенням щодо цифровізації управлінських процесів у школі, в якій Ви працюєте?

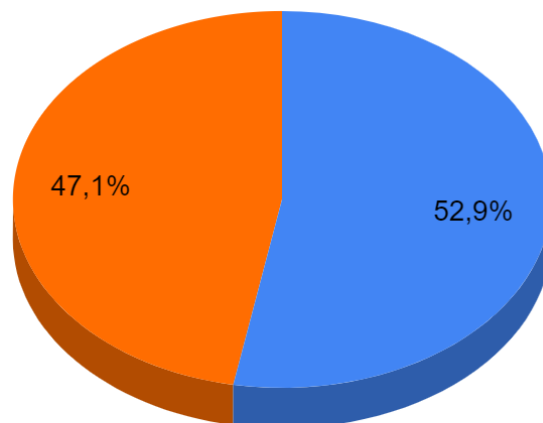

Порівнюючи отримані відповіді керівників закладів загальної середньої освіти та педагогічних працівників, виникають сумніви щодо достовірності даних з приводу прийнятого рішення про цифровізацію управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти чи розуміння предмету даного питання.

Для налагодження повноцінної роботи щодо цифрової трансформації важливим етапом є розроблення стратегії цифровізації закладу освіти. Під час інтерв'ювання 52,9 % керівників закладів загальної середньої освіти вказали, що

планували розроблення стратегії цифровізації закладу освіти з залученням фахових спеціалістів ІТ-сфери.

Чи планували Ви з Вашим колективом розробляти стратегію цифровізації закладу освіти із залученням фахових спеціалістів цієї сфери?

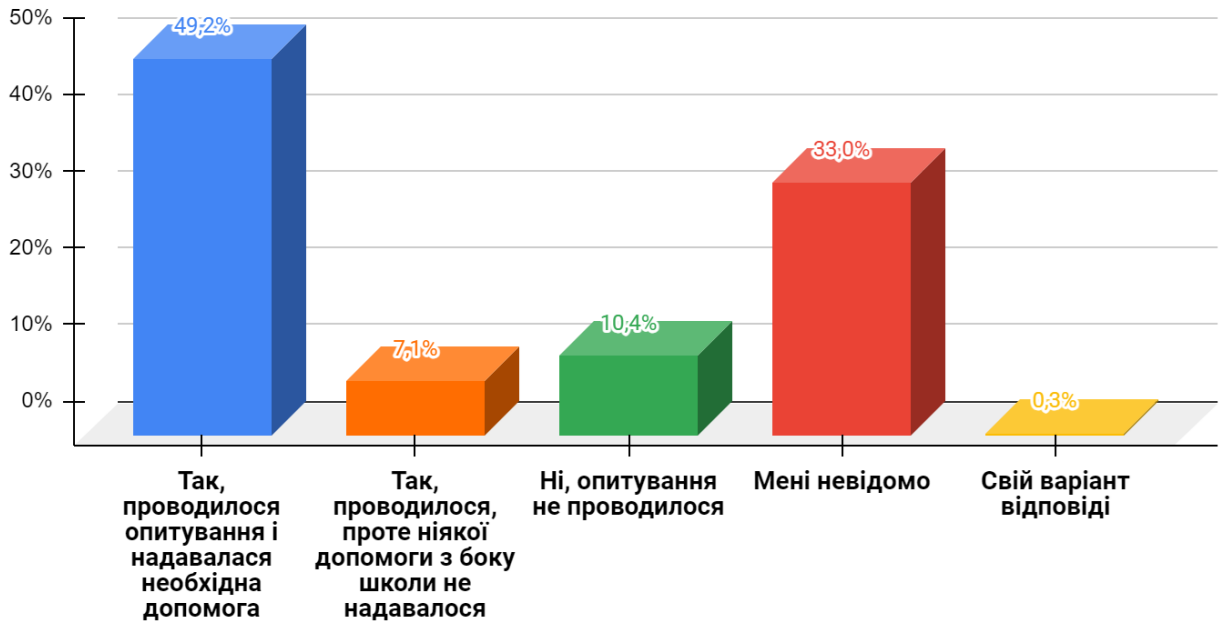
● Так ● Ні

У переважній більшості закладів загальної середньої освіти стратегія цифровізації як окремий документ відсутня, але є розділ у Стратегії розвитку закладу освіти, в якому зазначені основні пріоритети щодо цифровізації управлінських процесів. За словами керівника одного із закладів освіти у школі систематично відбувається вимірювання індексу рівня цифровізації закладу освіти. У цьому закладі освіти та його філіях встановлене відповідне обладнання для розширення Інтернет-мережі за підтримки Фонду Східна Європа, транснаціональної корпорації Nokia, що працює у галузі комунікаційних та мережевих технологій, і Міністерства цифрової трансформації України. Керівник іншого закладу освіти запевнив, що потреба для прийняття такого рішення відсутня, адже системний адміністратор ІТ-компанії, з яким співпрацює заклад освіти, надає відповідні послуги за умовами договору.

Одним з важливих аспектів при організації інформаційно-освітнього середовища у закладі освіти є можливість опитування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій усіх учасників освітнього процесу щодо доступності технічних засобів, ефективності використання ІКТ, якості навчальних матеріалів тощо.

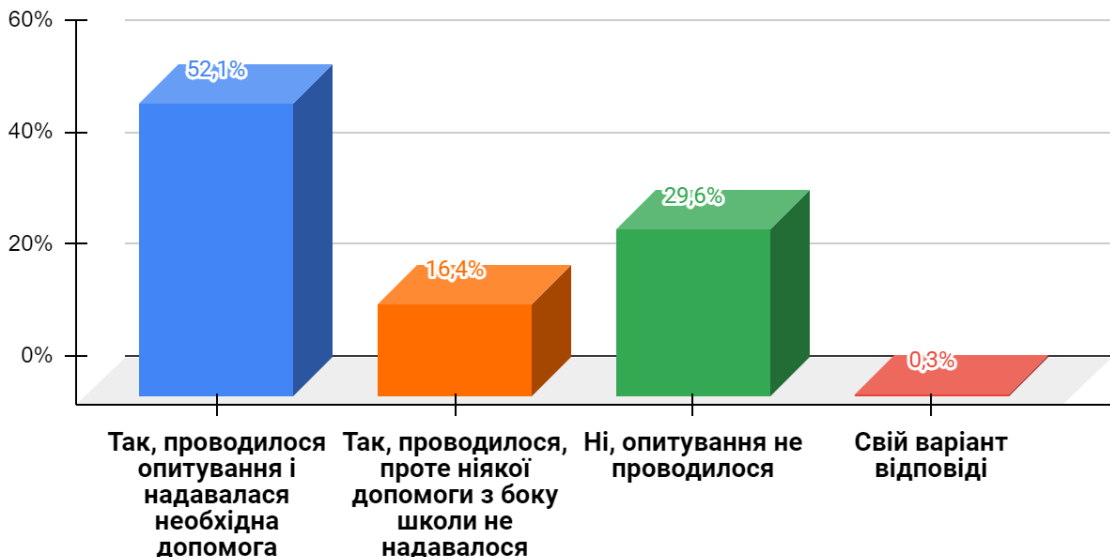
У закладах освіти, що потрапили до вибірки дослідження, проводилося опитування щодо організації освітнього процесу з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій та надання необхідної допомоги учасникам освітнього процесу. Відповідно до результатів анкетування 49,2 % батьків стверджують, що опитування проводилося і була надана необхідна допомога, 7,1 % зазначають, що опитування проводилося, проте ніякої допомоги зі сторони школи не надавалося, 33 % батьків не володіють даною інформацією.

Чи проводилося у школі, в якій навчається Ваша дитина, опитування щодо організації освітнього процесу із застосуванням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій? Чи надавалася необхідна підтримка?

За результатами анкетування 52,1 % учнів стверджують, що опитування з метою виявлення їхніх потреб під час навчання із застосуванням інформаційних технологій проводилось та їм була надана необхідна допомога; 29,6 % учнів повідомляють, що такі опитування не проводилися; 16,4 % учнів говорять, що опитування проводилося, проте ніякої допомоги з боку школи не надавалося.

Чи проходили Ви у школі опитування щодо Ваших потреб під час навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій? Чи надавалася необхідна допомога?

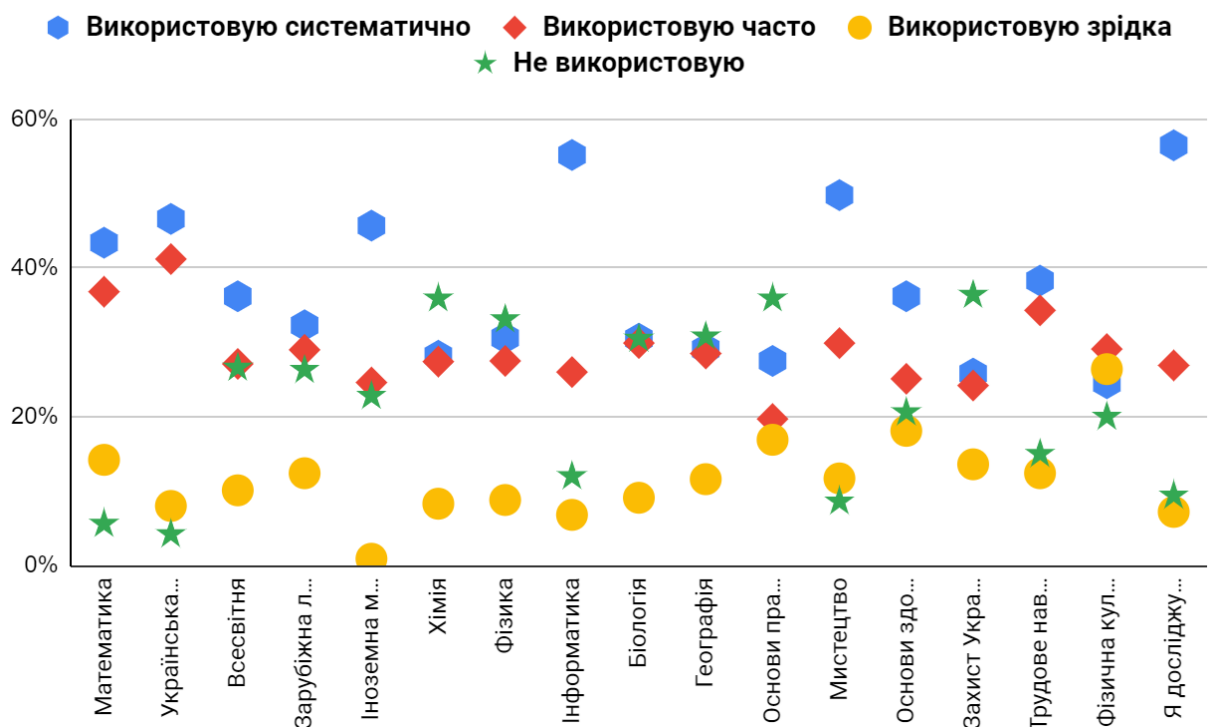
87,8 % педагогічних працівників стверджують, що у закладі освіти проводилося опитування щодо їхніх потреб для організації освітнього процесу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і надавалася необхідна допомога; 5,7 % зазначили, що опитування проводилося, проте ніякої допомоги з боку школи не надавалося; 5,7 % відповіли, що такі опитування не проводилися.

За результатами опитування 72,9 % батьків і 88,2 % учнів вважають, що онлайн сервіси/ресурси/інструменти застосовуються вчителями в освітньому процесі. Серед найпоширеніших є: Google Meet, Zoom, Viber, Telegram, Skype,

Facebook, Instagram, електронна пошта тощо. Проте 11,8 % учнів стверджують, що вчителі під час навчальних занять не пропонують види робіт з використанням онлайн сервісів/ресурсів/інструментів, 24,9 % батьків не володіють відповідною інформацією.

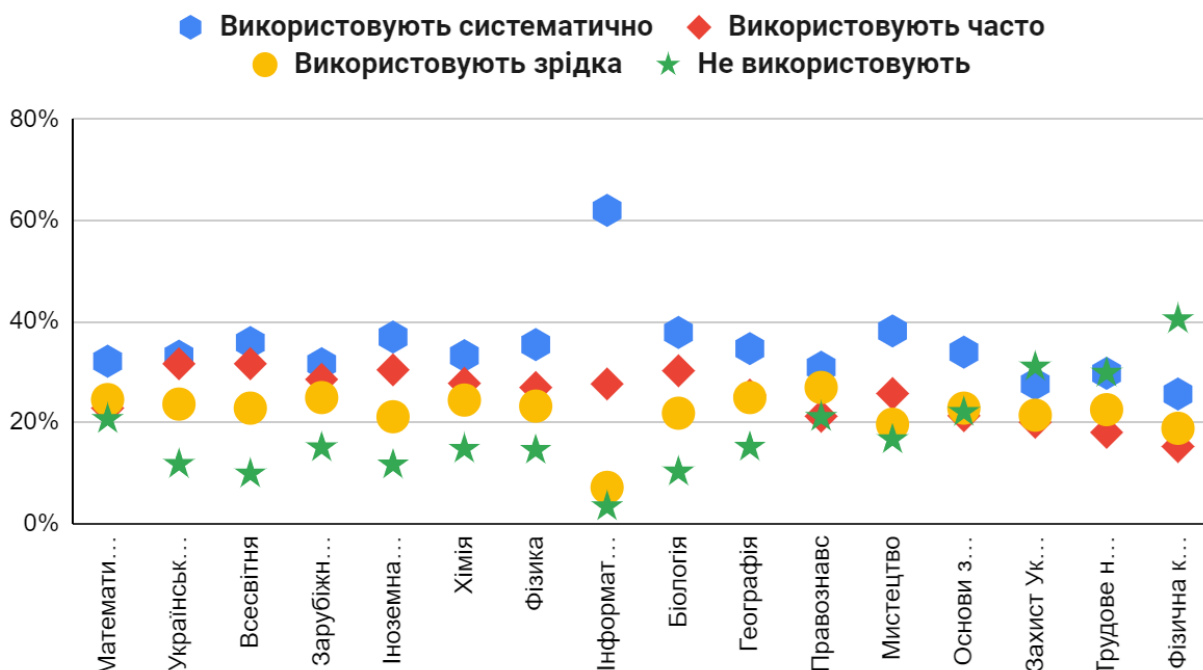
Результати опитування педагогічних працівників виявили, що інформаційно-комунікаційні (цифрові) технології використовують систематично у навчальній діяльності вчителі математики, української мови/літератури, іноземної мови, інформатики, мистецтва, основ здоров'я, трудового навчання та інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Здебільшого не використовують інформаційно-комунікаційні технології педагогічні працівники таких навчальних предметів: хімія, фізика, географія, основи правознавства та захист України.

Як часто Ви використовуєте інформаційно-комунікаційні (цифрові) технології під час викладання навчальних предметів?

За відповідями учнів щодо використання педагогічними працівниками інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій на уроках було з'ясовано, що інформаційно-комунікаційні технології використовуються систематично на всіх уроках, найбільш активно на уроках інформатики. Проте є навчальні предмети (фізична культура, захист України), на яких, на думку учнів, інформаційно-цифрові технології не використовуються або використовуються зрідка (біологія, правознавство, громадянська освіта, географія).

Чи використовують вчителі інформаційно-комунікаційні (цифрові) технології на уроках?

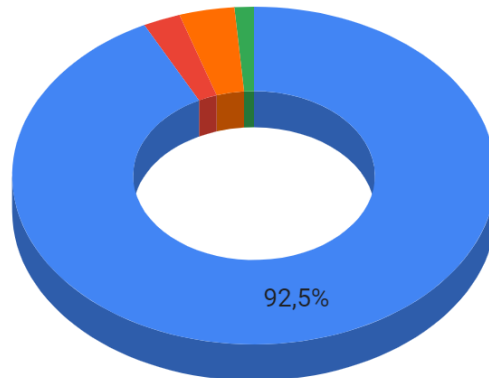

На основі результатів двох опитувань (учнів і педагогічних працівників) можна зробити висновок, що відповіді респондентів щодо використання інформаційно-цифрових технологій на уроках суттєво відрізняються.

Оцінювання результатів навчання учнів в умовах цифрового освітнього середовища потребує використання педагогічними працівниками цифрових технологій та інструментів. За результатами анкетування 74,7 % педагогічних працівників стверджують, що використовують цифрові технології для оцінювання навчальних досягнень учнів, а 23,1 % вчителів зазначили, що не використовують. Інтерв'ювання керівників закладів освіти підтвердило цей показник. На думку директорів, 79 % педагогічних працівників використовують цифрові технології для оцінювання навчальних досягнень учнів. Під час проведення навчальних занять та для оцінювання навчальних досягнень учнів вчителі використовують електронні ресурси (тести, контрольні роботи в електронному форматі тощо).

92,5 % здобувачів освіти вважають, що педагогічні працівники використовують електронні ресурси для оцінювання їхніх навчальних досягнень, 2,5 % стверджують, що не використовують та 3,7 % не володіють даною інформацією. 1,3 % учнів вказали свій варіант відповіді, здебільшого це: частина вчителів використовує, частина – ні; більш активно під час навчання із застосуванням дистанційних технологій тощо.

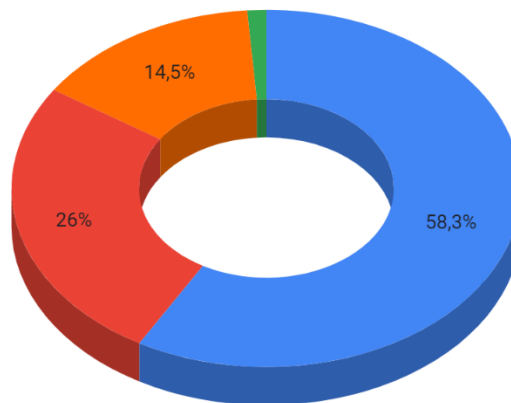
Чи використовують вчителі електронні ресурси (тести, контрольні роботи в електронному форматі тощо) для оцінювання Ваших навчальних досягнень?

● Так ● Ні ● Мені про це невідомо ● Свій варіант відповіді

Ефективність використання електронної освітньої платформи у закладі освіти залежить від цифрової компетентності усіх учасників освітнього процесу. 58,3 % педагогічних працівників зазначили, що проводять інструктажі, навчання для учнів щодо роботи з електронною освітньою платформою, електронними сервісами/ресурсами/інструментами, 26 % стверджують, що особисто не проводять, оскільки у їхньому закладі освіти такі навчання проводять відповідальні за цей напрям працівники, 14,5 % педагогічних працівників вважають, що такої потреби немає.

Чи проводите Ви інструктажі, навчання для учнів щодо роботи з електронною освітньою платформою, електронними сервісами /ресурсами / інструментами?

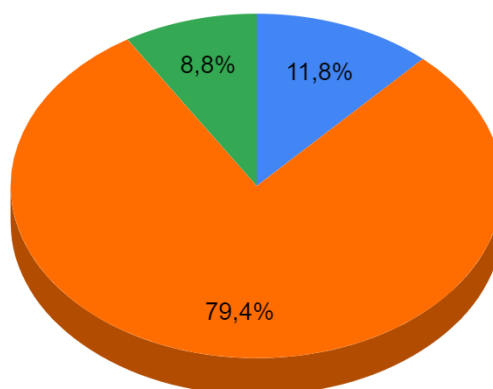
● Так, проводжу ● Не проводжу особисто, такі навчання проводяться відповідальними за цей напрям особами ● Ні, такої потреби немає ● Свій варіант відповіді

За словами керівників лише у чотирьох закладах загальної середньої освіти (5,8 %) наявна шкільна онлайн-бібліотека. Вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти підтверджують, що ці цифрові сховища містять змістовне наповнення, широкую базу, оновлюються систематично та регулярно. Відповідно до форми ЗНЗ-1 лише в одному закладі загальної середньої освіти наявна медіатека та у двох закладах освіти функціонують STEM-лабораторії.

Згідно з вимогами статті 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти формують відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та оприлюднюють таку інформацію на своїх вебсайтах (у разі їх відсутності – на веб-сайтах своїх засновників). Під час моніторингу з'ясовано, що 92,6 % закладів освіти мають власний вебсайт. Вебсайти решти закладів, за словами директорів шкіл, перебувають на стадії розроблення. У кожному закладі освіти, де функціонує вебсайт, визначена відповідальна(і) особа(и) за його ведення, вчасне оновлення та повноту оприлюдненої інформації. З 1 січня 2022 року набула чинності Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 № 1391 «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти», згідно з якою встановлюється доплата в розмірі 10% учителям, викладачам та іншим працівникам, які відповідають за ведення шкільного вебсайту. За результатами інтерв'ювання керівників лише у 10-и закладах освіти (14,7%) відповідальні особи отримують доплату в розмірі 10 %, в одному закладі освіти – у розмірі 5%. Дехто з керівників закладів освіти практикує заохочення відповідальної особи за ведення вебсайту у вигляді преміювань, додаткових вихідних днів тощо.

Під час вивчення матеріалів вебсайтів з'ясовано, що 11,8% закладів загальної середньої освіти дотримуються частин другої та третьої статті 30 Закону України «Про освіту» в повному обсязі. Уся необхідна інформація на вебсайтах цих закладів освіти наявна, вчасно оновлюється та доповнюється. Крім того, на вебсайті оприлюднюється додаткова інформація про діяльність закладу освіти, архітектура вебсайту спрощує роботу з ним та надає можливість для зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу.

Забезпечення прозорості та інформаційної відкритості закладу освіти

● У повному обсязі ● Частково ● Вебсайт відсутній

Керівники закладів освіти використовують різні платформи для пошуку нових співробітників. За словами більшості директорів шкіл потреби у пошуку співробітників не виникає. Коли ж така потреба з'являється, то керівники використовують різні платформи, зокрема це: work.ua, robota.ua, центри зайнятості, міська/сільська Viber/Telegram-група тощо. В окремих випадках шкільний вебсайт служить місцем розміщення вакансій: з метою забезпечення

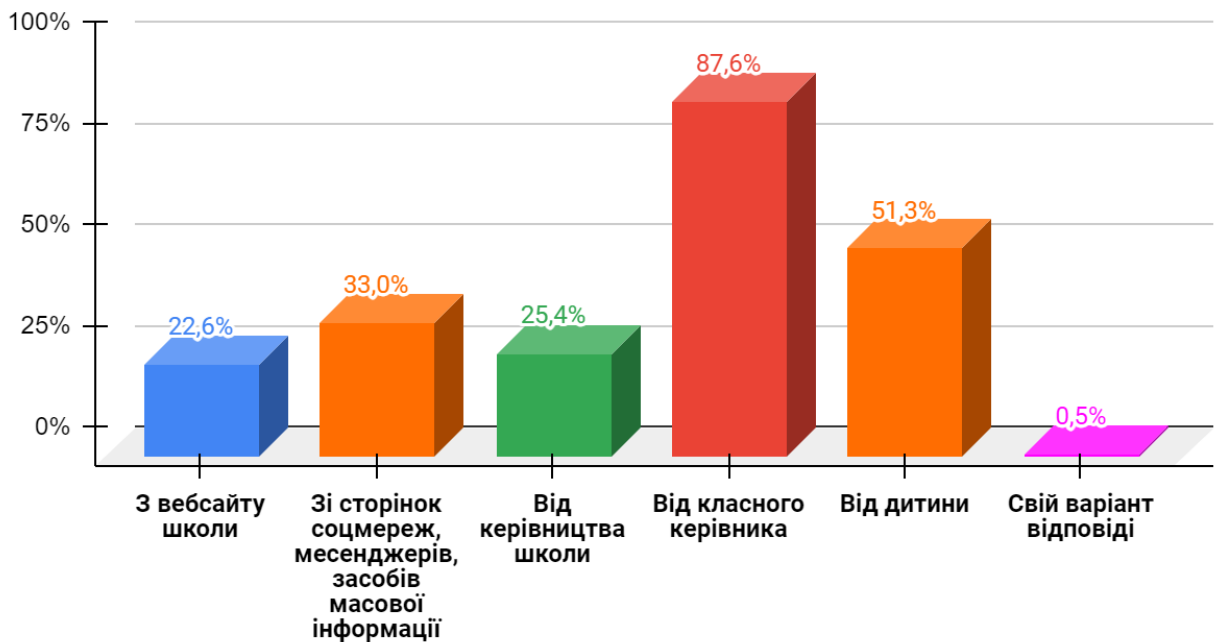
якісної організації освітнього процесу в одному з закладів освіти створили на вебсайті сторінку «Учитель на заміну» з можливістю реєстрації педагогічних працівників, які бажають працювати на заміні. Вчителі, які тимчасово не працюють або працюють з неповним навантаженням і бажають працювати на заміні заповнюють реєстраційну форму і, у разі потреби, можуть бути запрошеними на оплачувану заміну згідно з розкладом основного працівника.

Крім того, майже кожен заклад освіти має власну сторінку у соціальних мережах (здебільшого Facebook), покликання на яку зазначено на вебсайті закладу освіти. Сторінки ведуться активно, інформація завжди актуальна, наявні фото-та відеонаповнення.

За результатами дослідження з метою налагодження комунікації всіх учасників освітнього процесу педагогічні працівники та керівництво школи активно використовують соціальні мережі та месенджери, найпоширенішими з яких є: Viber, Telegram, електронна пошта, Google Meet, вебсайт школи тощо.

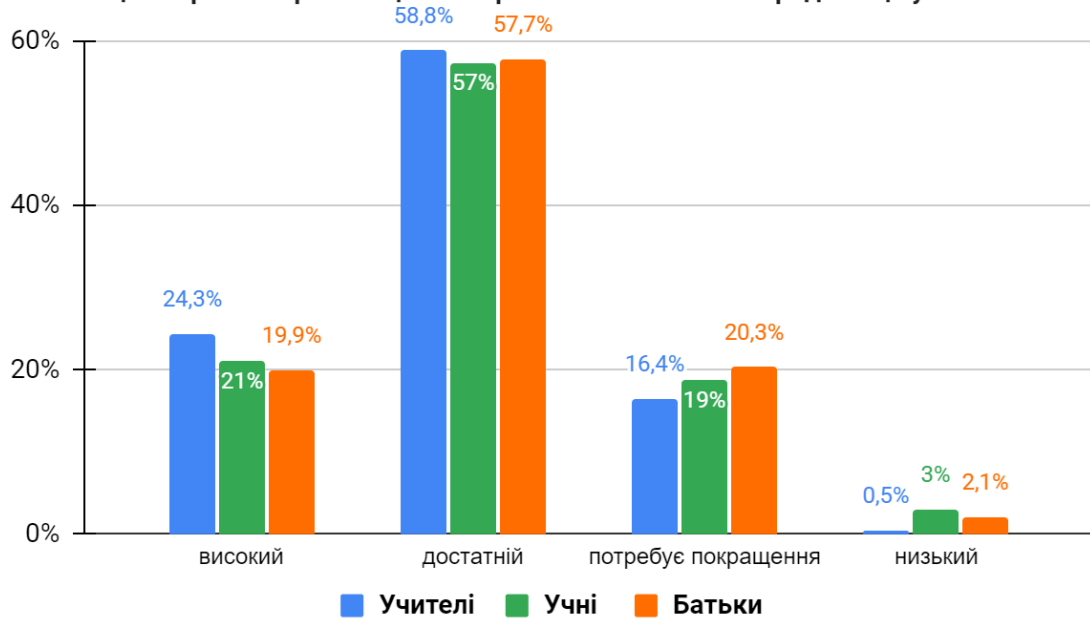
Згідно з результатами опитування батьків інформацію про діяльність школи, в якій навчається їхня дитина, вони отримують від класного керівника (87,6 %), власне від дитини (51,3 %), від керівництва закладу освіти (25,4 %), з вебсайту школи (22,6 %), із соціальних мереж та засобів масової інформації (33 %).

Звідки Ви отримуєте інформацію про діяльність школи, в якій навчається Ваша дитина?

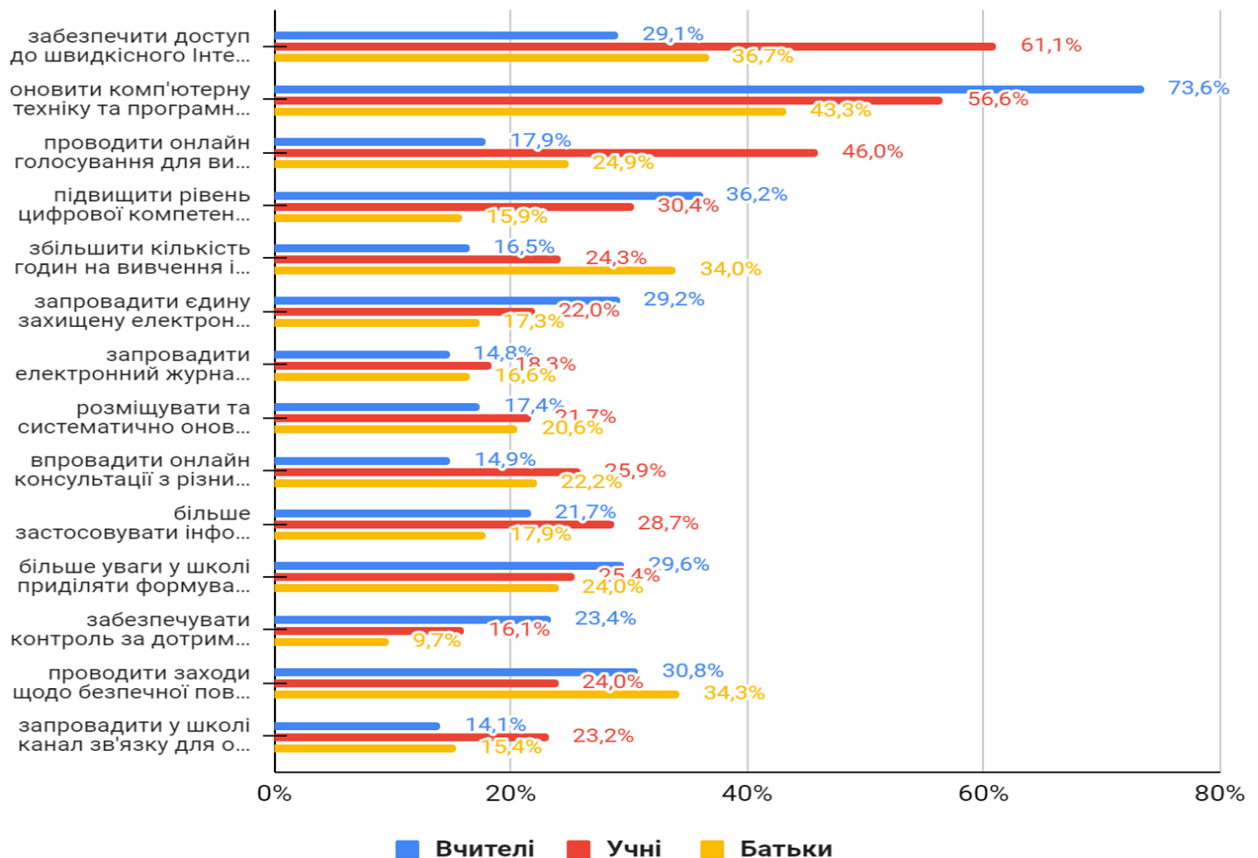
Усі учасники даного дослідження мали змогу оцінити рівень організації електронного освітнього середовища у школі, в якій працюють чи навчаються (для батьків – навчаються їхні діти). Оцінюючи рівень організації електронного освітнього середовища, усі респонденти були однотайними у своїх відповідях.

Оцініть рівень організації електронного освітнього середовища у школі?

На думку учнів, батьків, учителів основними засобами для покращення електронного освітнього середовища у школі є: забезпечення доступу до швидкісного Інтернету у закладі освіти, оновлення комп'ютерної техніки та програмного забезпечення у школі, проведення заходів щодо безпечної поведінки в Інтернеті і кібергігієни (захист персональних даних, попередження кібербулінгу тощо) та онлайн голосувань для вирішення нагальних питань діяльності школи.

Що б Ви змінили для покращення електронного освітнього середовища у Вашій школі?

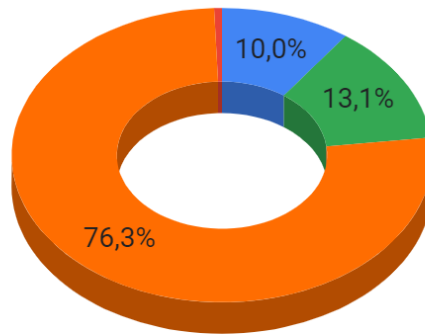
З розвитком цифровізації процесів управління закладом освіти постає питання захисту персональних даних та дотримання академічної доброчесності. Згідно з результатами опитування 91,8% педагогічних працівників стверджують, що у школі, в якій вони працюють, забезпечено захист персональних даних та дотримання академічної доброчесності. Проте лише половина учнів зазначають, що у їхній школі проводяться заходи щодо захисту баз персональних даних та дотримання принципу академічної доброчесності при використанні інформаційно-комунікаційних технологій. При цьому лише 9,7% батьків наполягають, що для покращення електронного освітнього середовища у школі, в якій навчається їхня дитина, варто забезпечувати контроль за дотриманням академічної доброчесності.

Під час інтерв'ювання керівники шкіл зазначили, що у закладах освіти передбачені заходи, спрямовані на запобігання випадковій втраті або знищенню, незаконній обробці, у тому числі незаконному знищенню чи доступу до персональних даних. Серед них: згода на обробку персональних даних, визначення відповідальних осіб наказом, розроблення певного алгоритму дій, встановлення надійних паролів, флеш-карти, корпоративні акаунти, резервне копіювання даних, обмежений доступ до них, співпраця з кіберполіцією тощо. У 26,5% закладів освіти, за словами їхніх керівників, не передбачено жодних заходів щодо захисту персональних даних.

Інтерв'ювання керівників показало, що в усіх закладах загальної середньої освіти електронний документообіг здійснюється лише для надання фінансової звітності, адміністративної інформації та частково державної статистичної звітності у ІТС «ДІСО», ІСУО, ПАК «АІКОМ». В жодному із закладів загальної середньої освіти, що потрапили до вибірки дослідження, ведення внутрішнього електронного документообігу не здійснюється. За словами керівників закладів загальної середньої освіти в електронному форматі ведуться накази, протоколи засідань педагогічної ради, атестаційні листи, звіти, річний план, освітні програми тощо, в поодиноких випадках – алфавітна книга. Усі документи дублюються у паперовому вигляді.

За результатами анкетування 76,3% педагогічних працівників стверджують, що ведення документів здійснюється частково у електронній формі, частково у паперовій, 13,1% – в електронній формі, 10% – у паперовій формі.

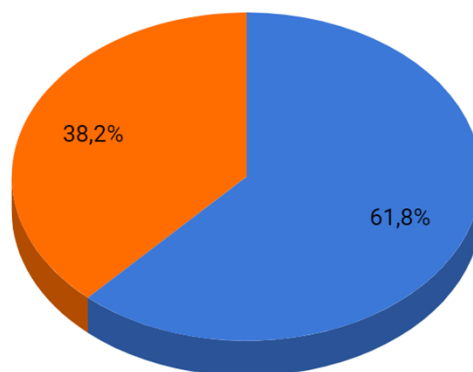
У якій формі ведеться ділова документація у школі, де Ви працюєте?

- У паперовій формі
- В електронній формі
- Частина документів в електронній формі, частина в паперовій
- Свій варіант відповіді

За результатами дослідження з'ясовано, що для забезпечення безперервної взаємодії та ефективної співпраці між учасниками освітнього процесу у 61,8 % шкіл запроваджено електронний журнал/щоденник. Частина закладів освіти повністю відмовилися від паперових журналів, однак є і такі, що дублюють електронний журнал у паперовому форматі.

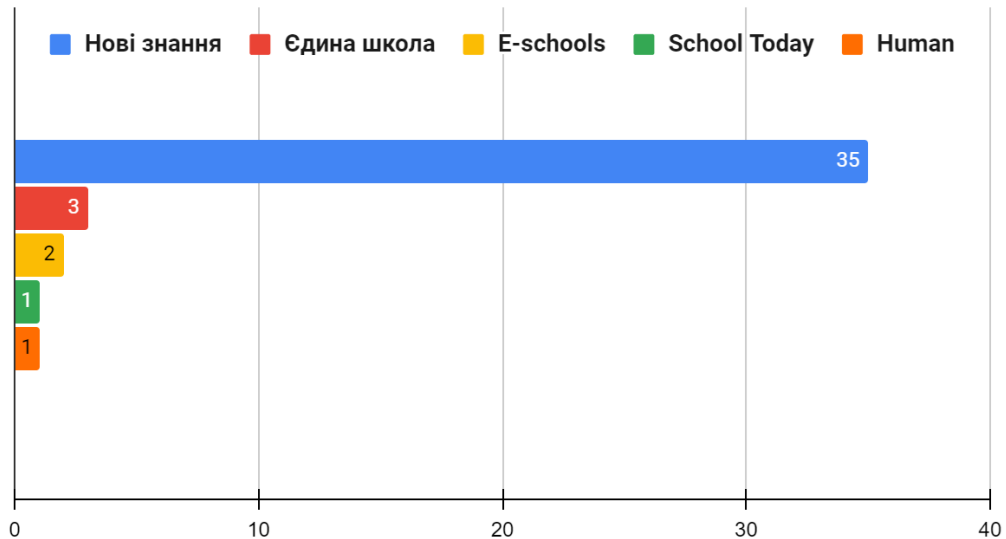
Чи запроваджено у закладі освіти електронний журнал/щоденник?

- Так
- Ні

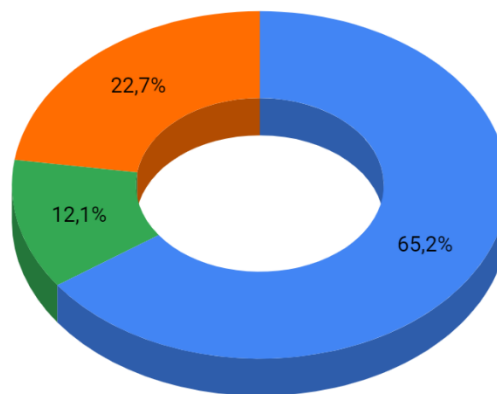
Серед різних електронних платформ з можливістю ведення електронного журналу/щоденника найпопулярнішою за результатами дослідження є «Нові знання».

Який електронний журнал/щоденник використовується у закладі освіти?

Більшість батьків вважають застосування електронного журналу/щоденника з метою відстеження успішності дитини ефективним. 65,2% батьків стверджують, що інформація в електронному журналі актуальна та повна, проте 12,1% батьків говорять, що інформація не оновлюється вчасно, а 22,7% зазначають, що електронний журнал/щоденник не використовується у школі, де навчається їхня дитина.

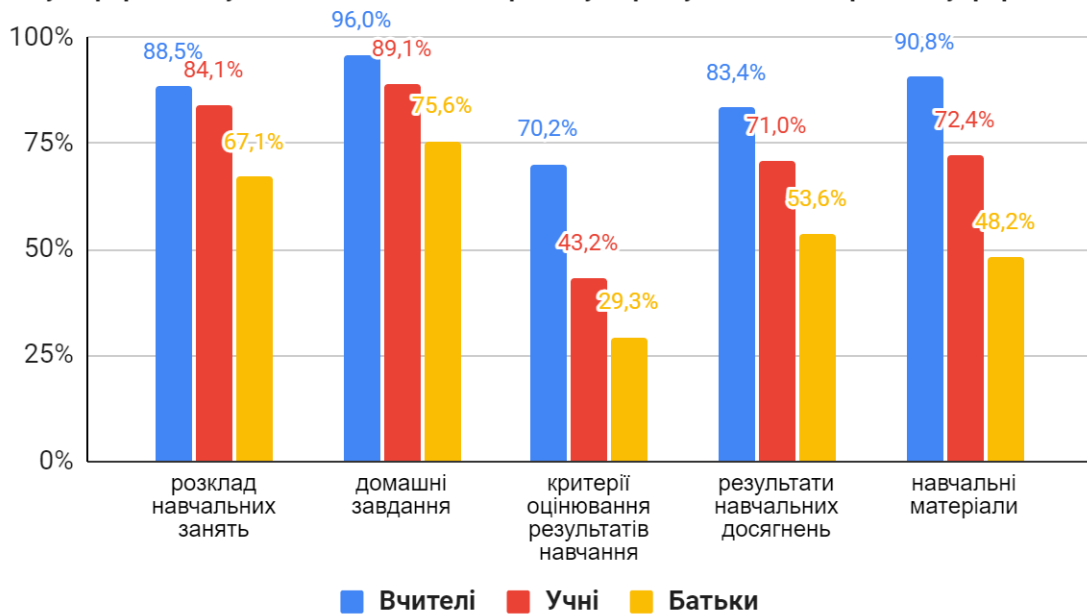
Чи вважаєте Ви ефективним застосування електронного журналу/щоденника з метою відстеження успішності Вашої дитини?

- Так, інформація актуальна та повна
- Ні, інформація не оновлюється вчасно
- Електронний журнал/щоденник не використовується у школі, де навчається моя дитина

За результатами анкетування батьки та їхні діти мають доступ в електронному форматі до такої інформації: розклад навчальних занять (67,1 % батьків, 84,1 % учнів), домашні завдання (75,6 % батьків, 89,1 % учнів), критерії оцінювання результатів навчання (29,3 % батьків, 43,2 % учнів), результати навчальних досягнень (53,6 % батьків, 71 % учнів), навчальні матеріали (48,2 % батьків, 72,4 % учнів) та інше.

Яку інформацію учасники освітнього процесу отримують в електронному форматі?

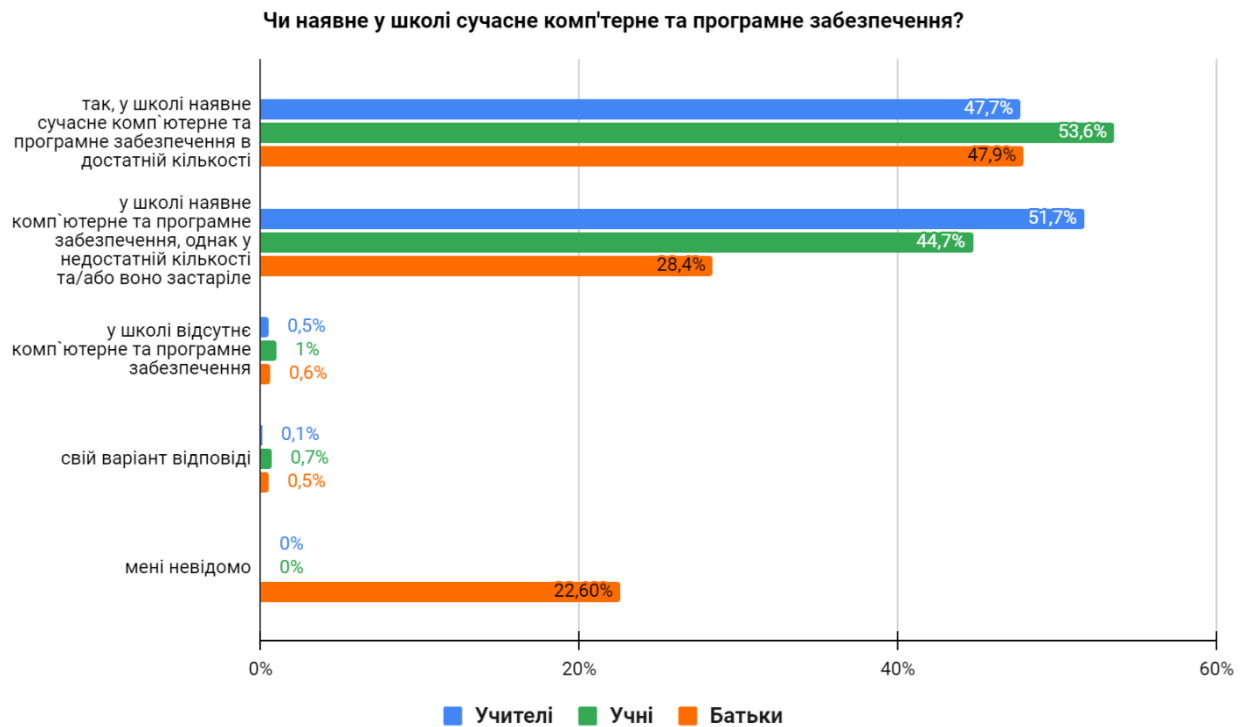
Чинники, що впливають на рівень цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти

Науково-технічний прогрес зумовив вдосконалення техніки не тільки на виробництві, але й технологізацію освіти. У відповідності до подання навчального матеріалу, способів його передачі, сприйняття, вивчення та відтворення, технічне та програмне забезпечення відіграє важливу роль. Тому досить важливим є питання забезпечення навчальних закладів сучасним технічним обладнанням.

За результатами інтерв'ювання керівників та вивчення матеріалів державної статистичної звітності з'ясовано, що у 100 % закладів освіти наявне Інтернет-підключення. Wi-Fi для пристроїв, задіяних в освітньому процесі, яке дає можливість працювати в мережі Інтернет в навчальних кабінетах, відсутнє лише у 2,9 % закладів освіти. 100 % шкіл забезпечені швидкісним проводним ШСД до мережі Інтернет, у 79,4 % закладів освіти наявний безпроводовий доступ до мережі Інтернет, здебільшого зі швидкістю від 30 до 100 Мбіт/с, рідше – 100 Мбіт/с і більше. Комп'ютерні програми для забезпечення спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами наявні лише у двох закладах освіти (3 %). Зі слів керівників закладів освіти програмне забезпечення наявне, але є застарілим.

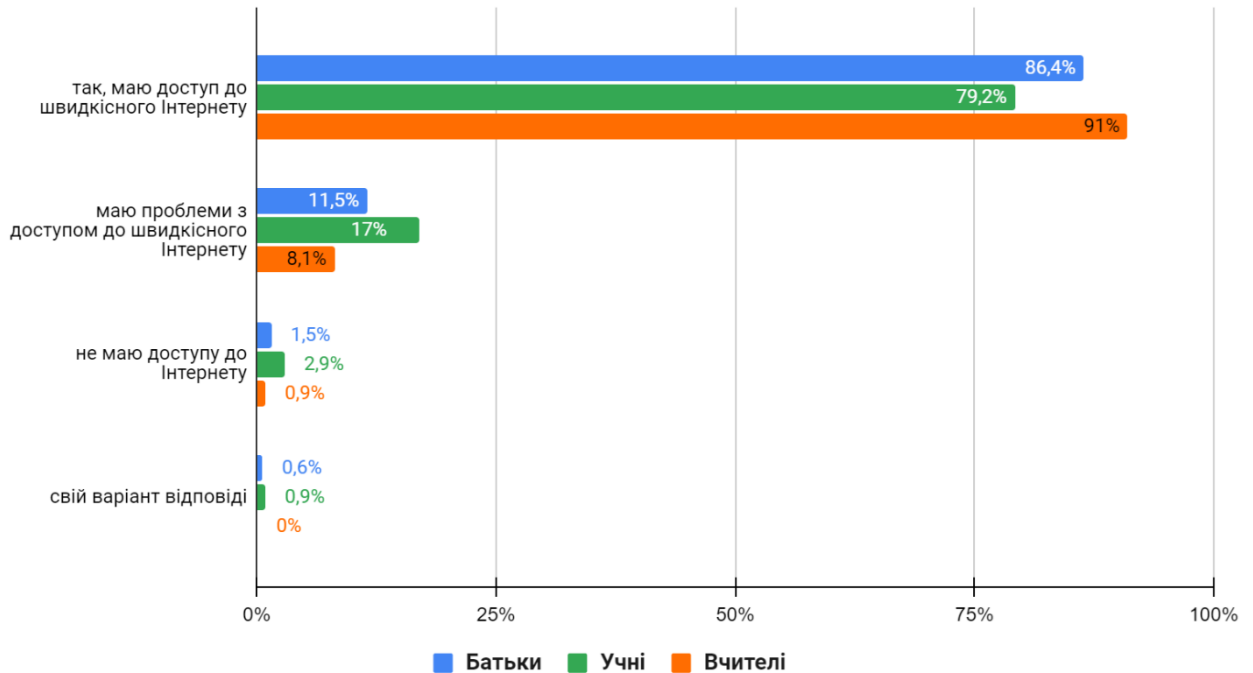
За результатами вивчення матеріалів державної статистичної звітності з'ясовано, що у закладах загальної середньої освіти, що потрапили до вибірки дослідження, наявні 2194 персональні комп'ютери, 1907 портативних ПК (ноутбуків, нетбуків) та 115 планшетів, з них не працюють – 14,8 %, строк придбання становить понад 5 років – 71,8 %, з операційною системою Microsoft Windows (Windows 7 та нижче) – 43,2 %. В управлінсько-господарській діяльності закладів освіти використовується 11,8 % комп'ютерної техніки. В середньому на один комп'ютерний пристрій навантаження складає 5 осіб.

Згідно з опитуванням учасників освітнього процесу щодо наявності у школі сучасного комп'ютерного та програмного забезпечення отримані такі результати: 47,7% вчителів, 53,6% учнів та 47,9% батьків говорять про наявність достатньої кількості у школі сучасного комп'ютерного та програмного забезпечення; 51,7% вчителів, 44,7% учнів, 28,4% батьків зазначають, що у школі наявне комп'ютерне та програмне забезпечення, однак у недостатній кількості та/або воно застаріле; менше 1% респондентів стверджують про відсутність комп'ютерного та програмного забезпечення у школі; 22,6% батьків не володіють даною інформацією.

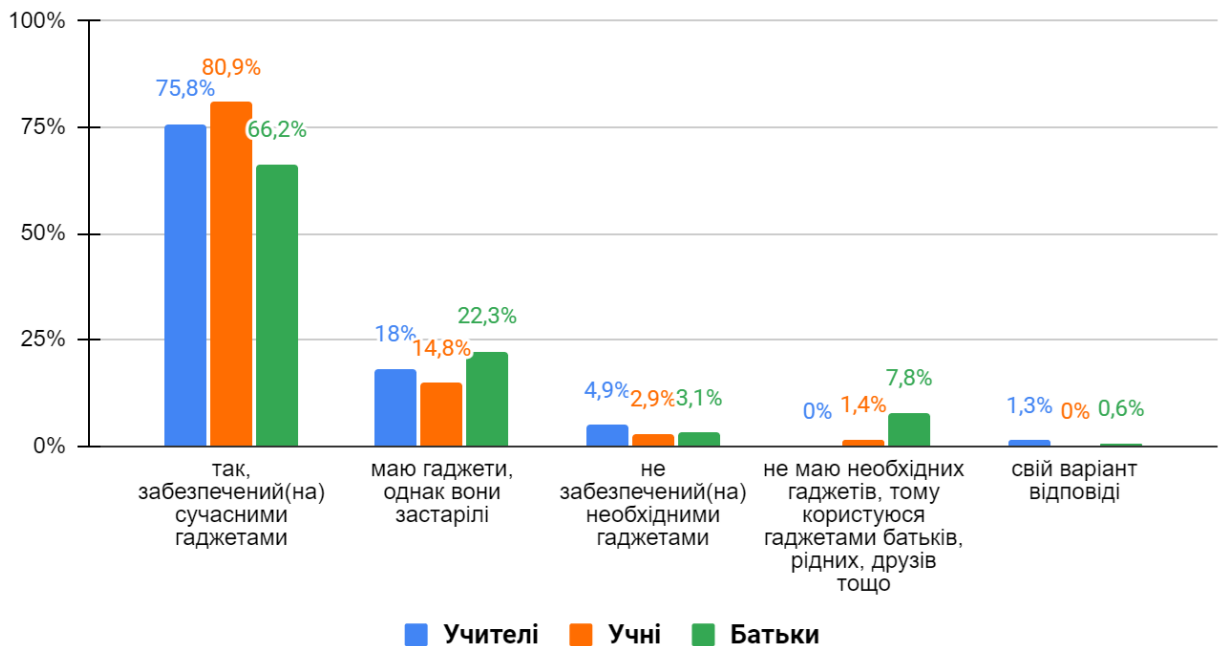
Переважає більшість учасників освітнього процесу стверджують, що мають доступ до швидкісного Інтернету (91% педагогічних працівників, 79,2% учнів, 86,4% батьків). Разом з тим 1% вчителів, 2,9% учнів та 1,5% батьків повідомляють про те, що вони (їхні діти) не мають взагалі доступу до мережі Інтернет. Про наявність проблем з доступом до швидкісного Інтернету зазначають 11,5% педагогічних працівників, 17% учнів та 8,1% батьків.

Чи забезпечені(а) Ви (для батьків - Ваша дитина) доступом до мережі Інтернет?

За результатами анкетування усіх учасників освітнього процесу щодо стану забезпеченості гаджетами, необхідними для роботи та навчання із застосуванням дистанційних технологій за межами закладу освіти, респонденти відповіли так: сучасними гаджетами забезпечені 75,8 % вчителів, 80,9 % учнів; забезпечені гаджетами, однак вони застарілі, 18 % педагогів, 14,8 % учнів; не забезпечені необхідними гаджетами 4,9 % педагогів та 2,9 % учнів. Серед учнів, які забезпечені гаджетами найбільше тих, хто мають смартфони (82 %), 44,5 % здобувачів освіти забезпечені ноутбуками та/або планшетами.

Чи забезпечені Ви (для батьків - Ваша дитина) гаджетами, необхідними для роботи чи навчання із застосуванням дистанційних технологій?

Керівники закладів освіти стверджують, що проводили опитування щодо забезпеченості учасників освіти гаджетами, швидкісним Інтернетом для здійснення освітнього процесу з використанням інформаційно-комунікаційних

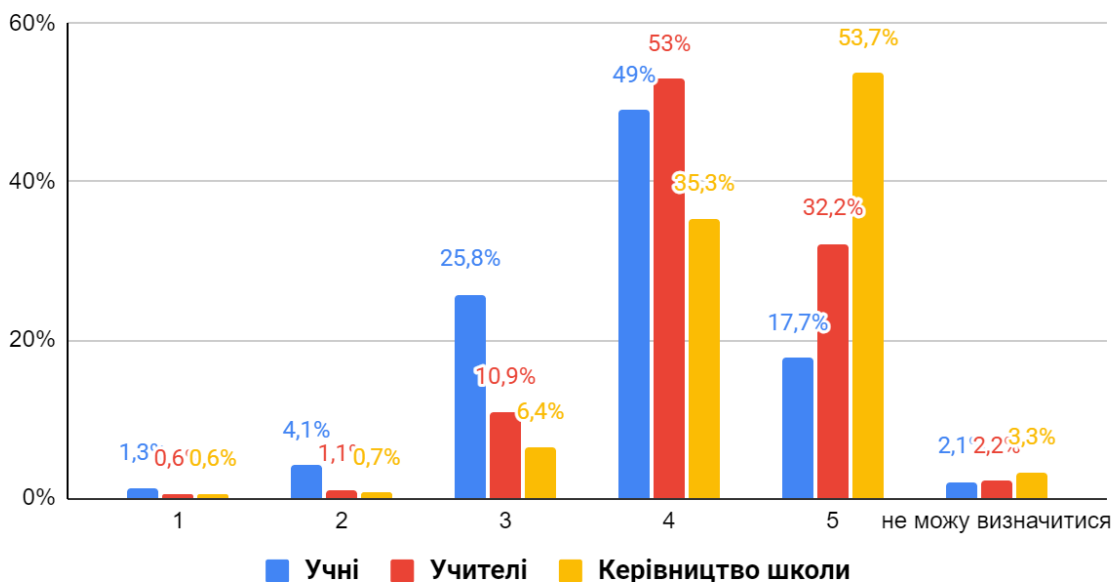
технологій. Лише в одному закладі освіти кожен учень забезпечений планшетом і портативним комп'ютером для навчання, наданими закладом освіти. У двох закладах освіти завдяки дитячому фонду ООН (ЮНІСЕФ) була надана комп'ютерна техніка для забезпечення категорійних дітей.

Успішність цифровізації освіти залежить від плановірності, системності, узгодженості, координації дій усіх учасників освітнього процесу. Найважливішим ресурсом є кадровий – фахівці, які безпосередньо включені в процеси цифрової трансформації освіти. Всі категорії респондентів мали змогу оцінити рівень вміння учасників освітнього процесу (учнів, учителів, керівництва школи) застосовувати сучасні цифрові технології.

На думку вчителів переважна більшість керівників закладів освіти і педагогічних працівників мають високий та достатній рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. В той час вони зазначають, що лише 67 % учнів мають достатній та високий рівень.

Результати опитування учителів

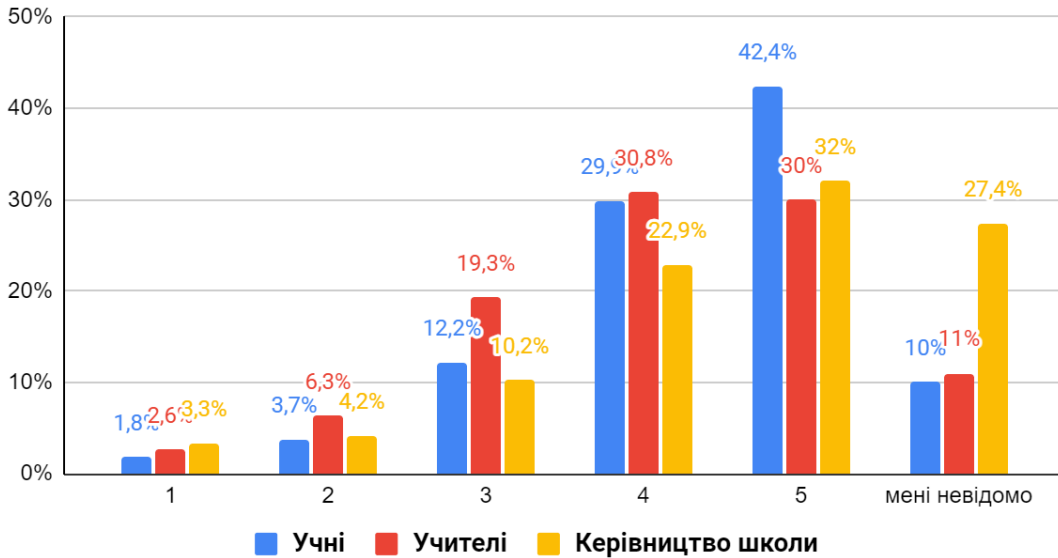
Оцініть рівень вміння учасників освітнього процесу застосовувати сучасні цифрові технології у балах від 1 до 5, де 1 – низький рівень, 5 – високий?

На думку учнів приблизно половина керівників та педагогічних працівників мають високий і достатній рівень вміння застосовувати сучасні цифрові технології в освітньому процесі. 71 % дітей оцінюють себе на достатньому та високому рівні.

Результати опитування учнів

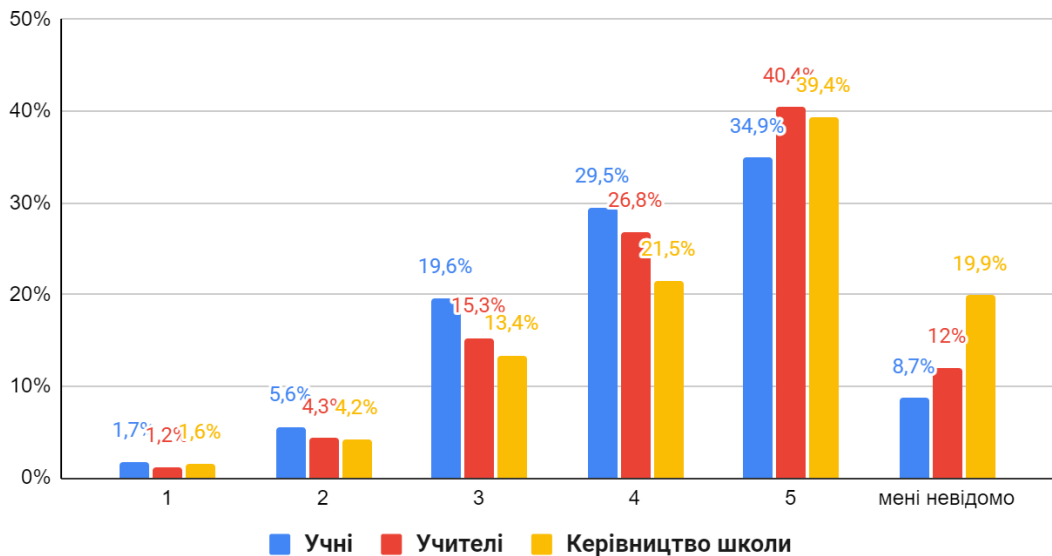
Оцініть рівень вміння учасників освітнього процесу застосовувати сучасні цифрові технології у балах від 1 до 5, де 1 – низький рівень, 5 – високий?

На думку батьків достатній і високий рівень вміння застосовувати сучасні цифрові технології в освітньому процесі мають приблизно 60 % учасників освітнього процесу.

Результати опитування батьків

Оцініть рівень вміння учасників освітнього процесу застосовувати сучасні цифрові технології у балах від 1 до 5, де 1 – низький рівень, 5 – високий?

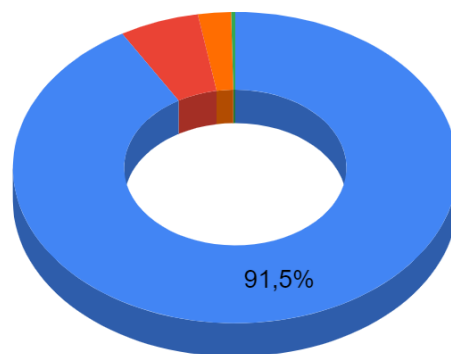
Під час інтерв'ювання керівники закладів освіти зазначили, що 76,5% педагогічних працівників мають достатній рівень цифрової компетентності, 10,3 % – високий.

За результатами опитування учнів з'ясовано, що для покращення рівня застосування сучасних цифрових технологій та навчання з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій вони отримують профільні знання та вміння у школі (87,8%), відвідують додаткові заняття поза школою (17,4%) та удосконалюються самостійно (61%).

Карантинні обмеження пандемії COVID-19, уведення воєнного стану в Україні у зв'язку з російською агресією активізували пошуки адекватних ситуації способів організації освітнього процесу і форм навчання учнів. Заклади освіти почали активно запроваджувати дистанційну та змішану форми навчання з широким використанням засобів інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій. Це стимулювало підвищення педагогічними працівниками своєї інформаційно-цифрової компетентності, опанування педагогами цифрових освітніх технологій та методик їх використання в освітній діяльності.

Опитування педагогічних працівників засвідчило, що 91,5 % вчителів проходили навчання (підвищення кваліфікації, інструктажі) щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій переважно у школі, на курсах підвищення кваліфікації у закладах післядипломної освіти, у центрах професійного розвитку педагогічних працівників, при місцевому органі управління освітою. Лише 2,4 % педагогів вважають, що такої потреби немає.

Чи проходили Ви підвищення кваліфікації, інструктажі, навчання для педагогічних працівників щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій?

● Так, проходив(ла) такі навчання ● Ні, не проходив(ла) такі навчання
 ● Такої потреби немає ● Свій варіант відповіді

У закладах загальної середньої освіти на регулярній основі проводяться внутрішкільні навчання, майстер-класи по обміну досвідом між колегами. Також учителі активно займаються самоосвітою, підвищуючи свій професійний рівень у сфері цифровізації. Найчастіше для самоосвіти педагогічні працівники обирають такі електронні освітні ресурси: «Академія цифрового розвитку», «Google Digital Tools for Education/Цифрові інструменти Google для освіти» за підтримки Google Україна, студія онлайн-освіти «Edera», найбільша платформа онлайн-освіти в Україні «Prometheus», національна едьютейнмент освітня платформа «Дія. Освіта», громадська організація «СвітОсвіт» та інші.

Найбільш ефективними онлайн-формами професійного розвитку педагогічні працівники вважають для себе онлайн-майстер-класи, вебінари, онлайн-конференції, онлайн-семінари тощо.

Серед педагогічних працівників, заклади яких потрапили у вибірку дослідження, є вчителі, які мають сертифікати тренерів з використання ІКТ та цифрових технологій. Вони проводять тренінги та майстер-класи для педагогічних працівників як свого закладу освіти так і інших. Про це повідомили

керівники двох закладів освіти. Про постійно діючий семінар з підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників зазначив директор одного із закладів освіти. Педагогічні працівники ще одного закладу освіти, за словами його керівника, щороку беруть участь у форумі «Інноватика Черкащини» та створюють електронні підручники.

Педагогічні колективи шести закладів освіти успішно завершили навчання за програмою «Google Digital Tools for Education/Цифрові інструменти Google для освіти», отримавши спеціальний статус «Заклад освіти – учасник програми Google for Education».

Результати опитування педагогічних працівників та керівників закладів освіти щодо підтримки керівництвом закладу освіти створення та оприлюднення авторських розробок (електронних публікацій) педагогів збігаються: 96,1% вчителів стверджують, що така підтримка є; 94,1% керівників закладів освіти повністю підтримують педагогічних працівників у використанні цифрових технологій та створенні і оприлюдненні ними власних розробок (електронних публікацій), власних сайтів, блогів, каналів тощо. Здебільшого підтримка заключається у мотивації підвищення кваліфікації, популяризації досягнень педагогічних працівників на батьківських зборах та серед громадськості, нагородження грамотами та дипломами, рідше – врахування вищесказаного при розподілі преміювань.

За даними, відображеними у державній статистичній звітності, посада системного адміністратора (інженера з обслуговування ПК) шкільної локальної мережі наявна лише у 20,6% закладів освіти. Один із закладів освіти користується послугами ІТ-фахівців компанії, що надає відповідні послуги на умовах договору.

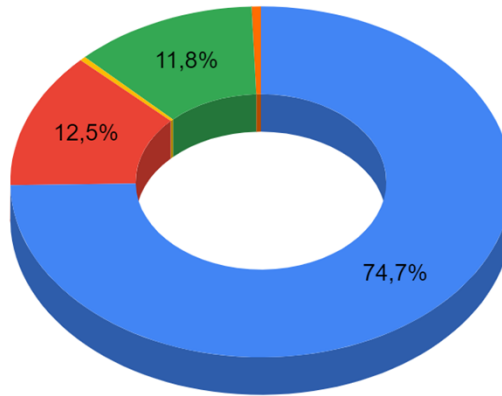
Кіберпростір та кібербезпека стали важливою частиною сучасного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти. З метою забезпечення безпеки учнів і педагогічних працівників у кіберпросторі заклади загальної середньої освіти проводять різноманітні заходи: включення питань кібербезпеки в навчальні програми з інформатики; семінари, тренінги для учнів, вчителів, батьків щодо безпеки в Інтернеті, кіберзахисту та використання цифрових технологій; обмеження фізичного доступу до комп'ютерних приміщень для запобігання несанкціонованому використанню обладнання; проведення уроків із соціального інжинірингу та навчання учнів розпізнавати та уникати шахрайських ситуацій; встановлення на комп'ютерних пристроях закладу освіти антивірусного програмного забезпечення та контент-фільтрів тощо.

Інтерв'ю із керівниками закладів загальної середньої освіти виявило, що лише у 58,8% закладів освіти встановлені контент-фільтри на електронних пристроях. У свою чергу лише 23,2% батьків вважають, що на електронних пристроях закладу освіти, де навчається їхня дитина, є блокування доступу до вебсайтів з небажаним контентом. За результатами інтерв'ювання директорів шкіл 98,5% закладів освіти мають встановлені антивірусні програми на електронному обладнанні та відбувається їх вчасне оновлення.

У разі порушення прав дитини у кіберпросторі 74,7% батьків зазначили, що повідомлять поліцію та/або керівництво школи, 12,8% батьків вирішуватимуть

питання самостійно, 11,8 % не знають, що робити в такій ситуації. Отримані результати свідчать про обізнаність переважної більшості батьків з алгоритмами дій у випадках порушення прав їхніх дітей у кіберпросторі.

Як Ви дієте/діятимете у випадках порушення прав Вашої дитини у кіберпросторі, чи якщо Вам стало відомо про порушення прав інших учасників освітнього процесу?

- Повідомлю поліцію та/або керівництво школи
- Вирішуватиму питання самостійно
- Нічого не робитиму
- Мені невідомо, що робити в таких випадках
- Свій варіант відповіді

Під час інтерв'ю усі керівники закладів освіти зазначили, що у школах розроблені правила користування інформаційно-комунікаційними системами і мережею Інтернет. Зі сторони адміністрації закладів освіти та педагогічних працівників ведеться постійний контроль за дотриманням встановлених правил усіма учасниками освітнього процесу.

Вплив цифровізації управлінських процесів на якість освітньої діяльності закладу освіти

Існує багато цифрових засобів для планування діяльності закладу освіти, що допомагають автоматизувати й оптимізувати різні аспекти управління шкільними процесами та комунікаціями. Серед них: системи управління навчанням та змістом навчання, системи електронного документообігу та планування, електронні щоденники та планери, системи аналізу даних та звітності, системи зворотного зв'язку та комунікації тощо. Використання цих інструментів може полегшити планування та організацію діяльності в закладах освіти, забезпечуючи більш ефективну співпрацю, контроль та аналіз.

За словами керівників закладів освіти 91,9 % педагогічних працівників використовують інформаційно-комунікаційні технології при плануванні своєї діяльності та проведенні навчальних занять.

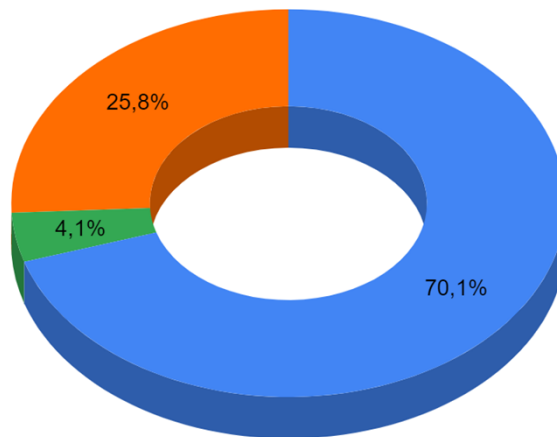
У сучасному світі цифрових технологій та різноманітних «гаджетів» і «девайсів» традиційні методи організації і управління освітнім процесом втрачають свою актуальність і потребують активного інтегрування у віртуальне освітнє середовище. Серед систем управління навчанням та змістом навчання керівники закладів освіти назвали Google Classroom (63,2 %), Eddy (3 %) School Today (1,5 %). За словами керівників у 35,3 % закладів освіти не використовують жодних автоматизованих систем управління навчанням.

За результатами опитування педагогічних працівників з'ясувалося, що 0,2% вчителів використовують у своїй діяльності автоматизовану систему управління навчанням та змістом навчання Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Переважна більшість педагогічних працівників стверджують про використання стандартних сервісів Google Workspace for Education, включаючи систему управління навчанням Google Classroom. Проте серед педагогічних працівників є значна частка таких, які вважають месенджери Viber, Telegram, інформаційно-аналітичні системи EvaluEd, ІСУО, програмно-апаратний комплекс АІКОМ тощо системами управління навчанням та змістом навчання.

Вибір платформи залежить від конкретних потреб та вимог закладу освіти. Ці платформи допомагають вчителям ефективно організувати освітній процес, вести ділову документацію, спілкуватися з учнями та оцінювати їхній прогрес у навчанні.

Складання розкладу занять у школі потребує врахування значної кількості факторів, тому автоматизація цього процесу може значно спростити й оптимізувати роботу адміністраторам та управлінцям закладів освіти. Результати анкетування педагогічних працівників щодо ефективності використання прийомів автоматизації складання розкладу уроків відображені на діаграмі нижче.

Чи ефективно, на Вашу думку, використовуються прийоми автоматизації для складання розкладу уроків?

● Так ● Ні ● Прийоми автоматизації для складання розкладу уроків не використовуються

80,9 % педагогічних працівників зазначили, що у закладі загальної середньої освіти, де вони працюють, впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології для дітей, які навчаються за індивідуальними освітніми траєкторіями.

88,2% учнів стверджують, що вчителі пропонують під час навчальних занять види робіт з використанням онлайн сервісів/ресурсів/інструментів. Зокрема це: перегляд презентацій, самостійна робота з навчальними матеріалами, групова робота з навчальними матеріалами в онлайн режимі, практичні і лабораторні роботи із застосуванням онлайн сервісів (інструментів, ресурсів).

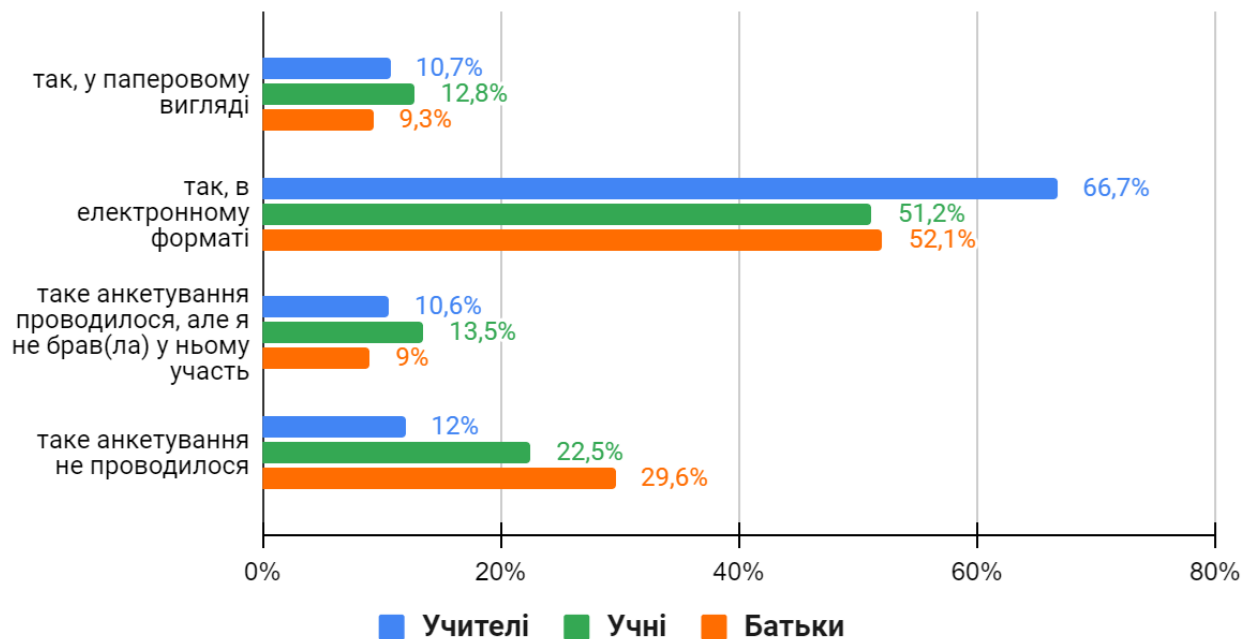
Учителі в своїх відповідях вказали, що надають перевагу таким видам робіт з використанням інформаційно-комунікаційних технологій під час навчальних

занять як: перегляд презентацій, самостійна робота з навчальними матеріалами, виконання ігрових вправ на різних застосунках тощо.

З метою підвищення якості освіти заклади освіти проводять самооцінювання освітніх і управлінських процесів. Широкого поширення набуває вивчення діяльності закладу освіти з використанням електронних ресурсів, зокрема інформаційно-аналітичної системи EvaluEd. Станом на жовтень 2023 року 9,8 % закладів освіти з тих, що потрапили до вибірки дослідження, здійснили самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладі освіти, скориставшись можливостями інформаційно-аналітичної системи EvaluEd.

До процедури самооцінювання у школах залучаються усі учасники освітнього процесу. За результатами анкетування 52,1 % батьків, 66,7 % педагогічних працівників, 51,2 % учнів стверджують, що брали участь в опитуванні в електронному форматі (анкетування через Google-форми); 9,3 % батьків, 10,7 % учителів, 12,8 % учнів – у паперовому форматі; 9 % батьків, 10,6 % педагогічних працівників та 13,5 % учнів зазначили, що таке опитування проводилося, але вони у ньому участі не брали. Проте 29,6 % батьків, 12 % педагогічних працівників та 22,5 % здобувачів освіти заявили, що таке анкетування в їхньому закладі освіти не проводилося.

Чи брали Ви участь в анкетуванні з метою оцінювання освітніх і управлінських процесів у Вашій школі?

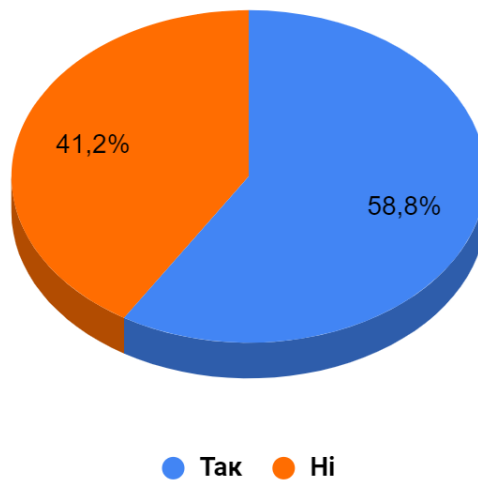

Про використання електронних освітніх ресурсів для вивчення діяльності закладу освіти повідомили 50 % директорів шкіл. Зокрема, проведення внутрішнього моніторингу, опитування учасників освітнього процесу щодо діяльності закладу освіти здійснюються з використанням Google-сервісів. У одному із закладів освіти для забезпечення якісної роботи шкільної їдальні на вебсайті закладу освіти розміщена вкладка з покликанням та QR-кодом на анкету, в якій учасники освітнього процесу можуть залишити відгук щодо якості харчування та обслуговування в шкільній їдальні.

Зміни, що відбулися у світі та Україні, зумовили глобальну інформатизацію освітнього процесу в закладах освіти. Одним із пріоритетів сьогодення є створення єдиного освітнього середовища та платформатизоване навчання, що розглядається як одна з умов досягнення нової якості освіти.

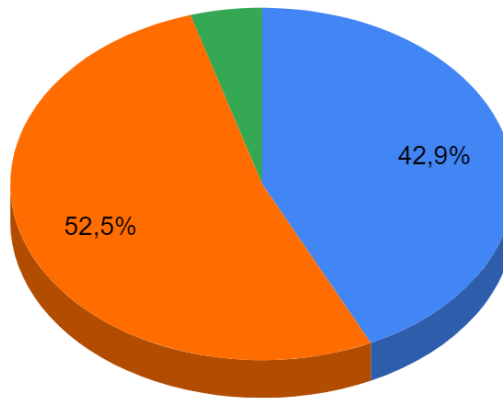
З метою забезпечення в закладі освіти єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища у 58,8 % закладів освіти прийняте рішення щодо використання єдиної електронної освітньої платформи (зі створенням корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників). В інших 41,2 % закладах освіти таке рішення не прийняте: учні і педагогічні працівники використовують власні акаунти для роботи на електронній освітній платформі. Переважна більшість закладів освіти використовують електронну освітню платформу Google Workspace (раніше G Suite for Education) з доступом до комунікаційних онлайн сервісів та інструментів Google Classroom, Google Meet, інших додатків Google, за допомогою яких організується освітній процес, а також для вирішення управлінських питань (управління освітнім процесом та взаємодія між суб'єктами освітнього процесу).

Чи прийнято у Вашому закладі освіти рішення щодо використання єдиної освітньої платформи (зі створенням корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників)?

За результатами опитування 42,9 % учнів стверджують, що для них у школі створено корпоративні акаунти, 58,2 % вчителів підтверджують, що у їхньому закладі використовується єдина електронна освітня платформа (зі створенням корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників). В свою чергу 52,5 % здобувачів освіти використовують власний акаунт, а 28,2 % педагогічних працівників говорять, що у їхньому закладі використовується електронна освітня платформа без корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників. 1 % вчителів наголошує, що використання електронної освітньої платформи зі створенням корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників на стадії розробки.

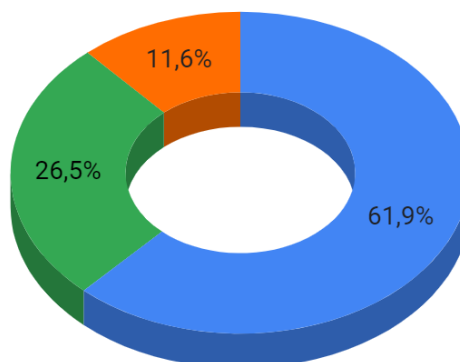
Яким акаунтом Ви користуєтеся для навчання школі?

- Для мене у школі створено корпоративний акаунт
- Використовую власний акаунт
- Не користуюся жодним, бо немає такої потреби

Щодо розміщення інформації, необхідної для забезпечення навчання із застосуванням технологій дистанційного навчання, та її оновлення 62 % педагогічних працівників стверджують, що розміщують необхідну інформацію, 26,5 % – розміщують іноді, 11,6 % вчителів не розміщують, зазначаючи, що відповідну інформацію учні отримують безпосередньо під час уроків. Найпоширенішими платформами, де педагогічні працівники розміщують інформацію для забезпечення навчання із застосуванням технологій дистанційного навчання є: електронна освітня платформа закладу освіти, електронний журнал/щоденник, месенджери та/або сторінки у соціальних мережах (Viber, Telegram, Skype, Facebook, Instagram, електронна пошта тощо). 0,6 % педагогічних працівників розміщують інформацію на власних сайтах і блогах.

Чи розміщуєте Ви інформацію, необхідну для забезпечення навчання із застосуванням технологій дистанційного навчання? Як часто оновлюєте таку інформацію?

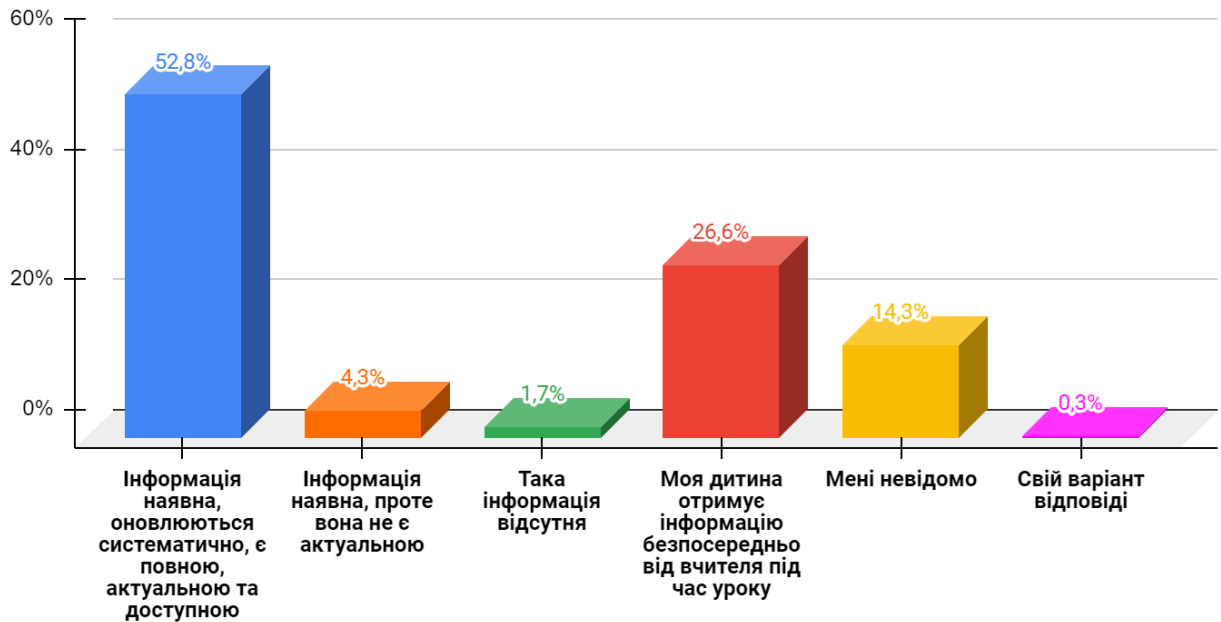

- Розміщую
- Розміщую іноді
- Не розміщую, таку інформацію учні отрим...

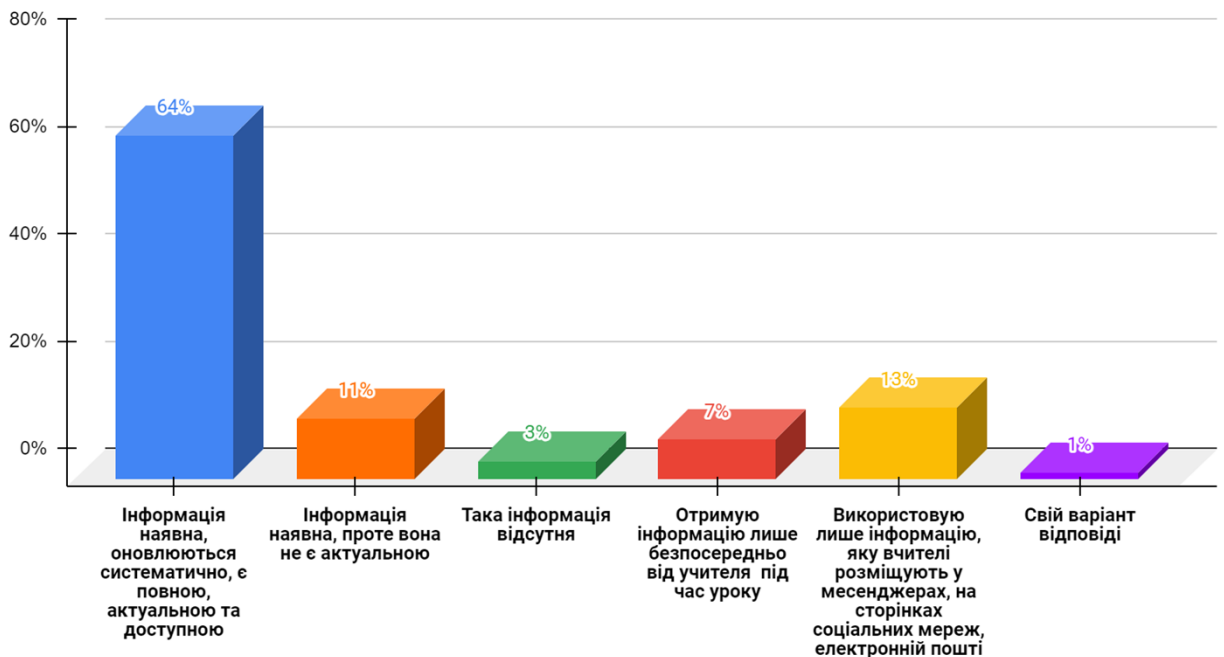
За результатами анкетування 52,8 % батьків та 64 % учнів вказали, що на електронній освітній платформі, на вебсайті закладу освіти, у месенджерах,

на сторінках у соціальних мережах наявна інформація, необхідна для навчання, вона систематично оновлюється, є повною, актуальною і доступною.

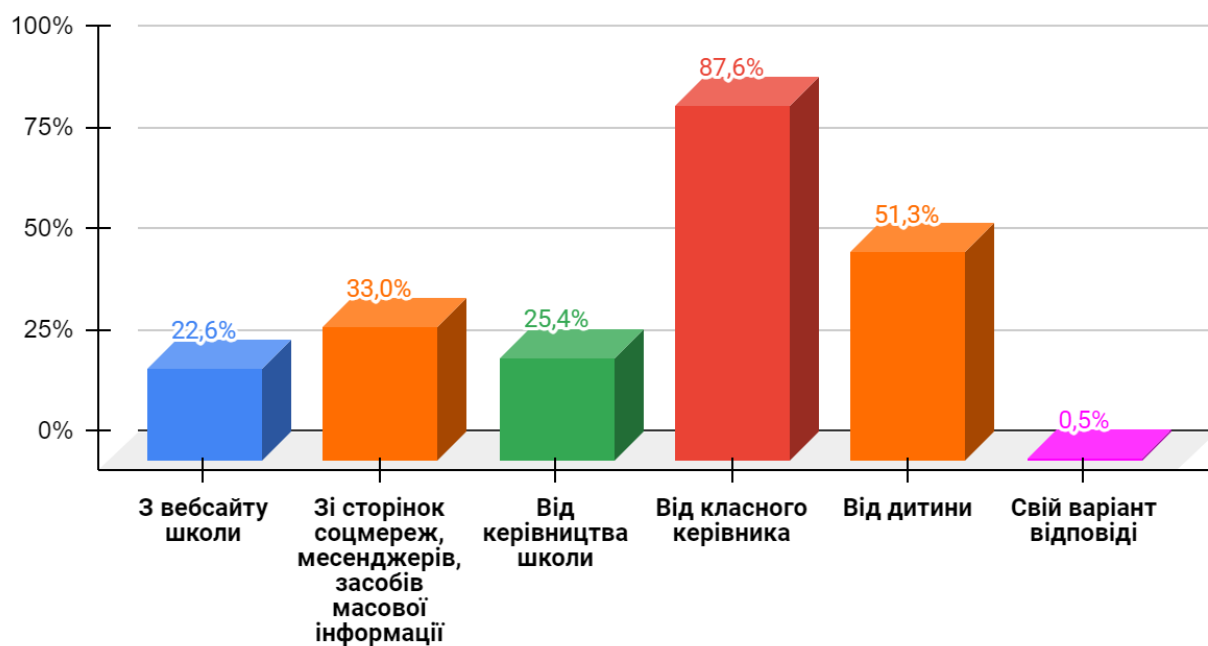
Чи наявна на електронній освітній платформі, на сайті, у месенджерах, на сторінках у соціальних мережах, електронній пошті школи тощо інформація, необхідна для Вашої дитини? Як часто така інформація оновлюється?

Чи наявна інформація на платформі та/або на сайті закладу освіти, необхідна для навчання, та як часто така інформація оновлюється?

Звідки Ви отримуєте інформацію про діяльність школи, в якій навчається Ваша дитина?

Рекомендації за результатами першого циклу моніторингу

Керівникам закладів загальної середньої освіти

1. Забезпечити дотримання вимог статті 30 Закону України «Про освіту».
2. Тримати під постійним контролем питання підвищення цифрової грамотності вчителів, сприяти проходженню курсів для підвищення інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів. Порухити клопотання перед засновником щодо фінансування проходження підвищення кваліфікації педагогічними працівниками курсів з питань використання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій в освітньому процесі.
3. Здійснити аналіз спроможності закладу освіти щодо цифровізації управлінських процесів з використанням онлайн-інструментів (до прикладу, сучасним онлайн-інструментом SELFIE для оцінки ефективності впровадження цифрових технологій та стану цифровізації закладу освіти).
4. Розробити план заходів, що спрямовані на запобігання випадковій втраті або знищенню, незаконній обробці, у тому числі незаконному знищенню чи доступу до персональних даних учасників освітнього процесу.
5. Розглянути можливість запровадити у закладі освіти єдиної електронної освітньої платформи (зі створенням корпоративних акаунтів), електронного журналу/щоденника з метою забезпечення безпечних умов для учасників освітнього процесу під час навчання з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.
6. Порухити клопотання перед засновником щодо фінансування придбання надійних контент-фільтрів, брандмауерів, сучасних антивірусних програм для встановлення на комп'ютерних пристроях та мережах закладу освіти.
7. Передбачити у кошторисі закладу освіти доплати вчителям, викладачам та іншим працівникам, які відповідають за ведення шкільного вебсайту, за обслуговування комп'ютерної техніки, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 № 1391 «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти».
8. Спрямувати роботу педагогічних працівників на створення структурованих навчальних матеріалів та розміщення їх у вигляді цілісних навчальних тем, курсів на електронній освітній платформі, вебсайті, власних сайтах/блогах тощо, що сприятиме організації роботи учнів, вибору власної швидкості опанування навчального матеріалу, використання можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.
9. Оприлюднити та поширити педагогічний досвід учителів щодо вдалого використання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій в освітній діяльності серед педагогічного колективу шляхом запровадження систематичного обміну досвідом та консультацій між учителями.
10. Створити шкільну медіатеку, онлайн-бібліотеку з метою задоволення інформаційних потреб учасників освітнього процесу та підвищення якості електронного освітнього середовища закладу освіти.

11. Звернутися з клопотанням до засновника щодо створення і оснащення STEM-лабораторії/STEM-центру, необхідних для впровадження у закладі освіти навчальних методик та навчальних програм STEM-освіти, що спрямовані на розвиток особистості через формування компетентностей, природничо-наукової картини світу, світоглядних позицій і життєвих цінностей з використанням трансдисциплінарного підходу до навчання, що базується на практичному застосуванні наукових, математичних, технічних та інженерних знань для розв'язання практичних проблем для подальшого використання цих знань і вмінь у професійній діяльності.

Керівникам органів управління освітою

1. Здійснити у достатньому обсязі фінансування виконання стратегії розвитку, забезпечити утримання та розвиток заснованих закладів загальної середньої освіти, їх матеріально-технічної бази на рівні, достатньому для виконання вимог державних стандартів, ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, відповідно до частин другої та третьої статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту», зокрема щодо створення належного електронного освітнього середовища закладів освіти територіальної громади.

2. Здійснити аналіз інформації, розміщеної на вебсайтах закладів освіти, щодо її відповідності вимогам статті 30 Закону України «Про освіту».

3. Провести роз'яснювальну роботу та навчання керівників і педагогічних працівників щодо електронного документообігу у закладах освіти.